

Albert Soler **Expert en Ramon Llull**

“El motor de tota l’acció de Llull té a veure amb una experiència de Déu”

Albert Soler és professor de literatura medieval a la Universitat de Barcelona (UB), expert en Ramon Llull, el filòleg, l’escriptor, el teòleg, el místic, el professor i missioner mallorquí que va morir fa 700 anys. Aquest 2016 que ha estat declarat oficialment Any Llull, l’escriptor i cronista, que ja és beat, podria ser canonitzat pel papa Francesc i declarat doctor de l’Església catòlica.

Vostè ha dit de Llull que és la ment més fecunda, audaç i creativa que ha donat la cultura catalana en tots els temps.

Podria semblar que és una audàcia però en el cas de Llull no costa gens demostrar-ho, perquè és així. És el personatge més creatiu, amb una obra més àmplia, més variada i també amb uns plantejaments més audaçs que s’hagi fet mai des del punt de vista de la cultura catalana.

Llull amb, per exemple, el seu llibre ‘Amic e Amat’, s’acosta als místics més importants de la literatura universal.

Ramon Llull és moltes coses. És un místic però al mateix temps és un pensador, i al mateix temps és un activista i un literat i un científic... És aquest personatge polièdric que fa que l’afirmació d’abans es pugui sostenir. Com a místic posa en evidència aquesta capacitat creativa de generar tot un univers metafòric que expliqui què deu ser aquesta experiència de relació intensa amb Déu. Ell ho sap fer, sobretot a través del motiu de la metàfora de l’amic i de l’amat, que el que fa és posar en l’òrbita de l’amistat aquesta experièn-

cia mística. Una experiència mística és una experiència, sembla, reservada a persones molt especials... però en canvi l’experiència de l’amistat és una experiència que fa tothom quotidianament. Aquesta translació és una de les seves aportacions remarcables.

Ramon Llull era, per sobre de tot, un cristià, un home de Déu?

Sí, perquè la seva finalitat última era estendre la fe. Ell creia haver estat investit d’una missió divina, per tant, el motor de tota la seva acció té a veure amb una experiència personal intensa de Déu. Si no, no s’entendria ni l’activitat que és capaç de desplegar ni la creativitat.

Biografia

Doctor en filologia catalana per la UB s’ha especialitzat en la literatura catalana del segle XIII; sobretot, en Ramon Llull i Arnau de Vilanova. És autor de les edicions crítiques del *Llibre de l’orde de cavalleria* (1988), del *Llibre d’amic i amat* (1995) i del *Romanç d’Eust e Blaqueria* (2009) de Ramon Llull, i de l’obra *Literatura catalana medieval: un recorregut multimèdia* pels grans autors i els seus textos. Ha publicat articles especialitzats a revistes com *Caplletra*, *Llengua & Literatura*, *Studi medievali*, *Studia lulliana* i *Traditio*.

Ramon Llull estava casat i tenia fills. No era frare ni sacerdot.

De cop i volta Ramon Llull se sent cridat a fer coses que els laics no feien, que no s’esperava que fessin; com tenir una iniciativa personal en la vida de la fe o pensar, parlar, explicar temes relacionats amb la fe o, lateralment, amb qualsevol ciència, que també estaven reservades als clergues. Fer-ho com a laic, sense deixar de ser laic, fa que Ramon Llull tingui una originalitat específica. Per exemple fa que hagi de ser un autodidacte, hagi d’aprendre com a autodidacte totes aquestes qüestions, desenvolupar-les pel seu compte. Això ho pot fer molta gent i ser un fracàs, però ell era un geni. Haver-se vist obligat a ser un autodidacte desperta aquest geni.

El seu objectiu era donar a conèixer el cristianisme i Déu, i aleshores aprèn la cultura musulmana, hi conviu i aprèn àrab, alguns dels seus llibres estan escrits en àrab. És un dels primers a fer diàleg interreligiós?

En aquella època hi havia molt de contacte entre les religions i més a Mallorca. Llull és de la primera generació de catalans que neix a Mallorca després de la conquesta i allà els musulmans hi eren molt presents. A més a més entre les dues ribes del Mediterrani hi havia un trànsit de persones només comparable al que avui tenim a l'interior d'Europa. Estem en un moment en què l'altre, el musulmà, el jueu, no és un estrany. Fins aleshores hi havia hagut intents de diàleg interreligiós, el que passa és que no eren gaire reeixits en el sentit que eren veritables dià-

legs de sords, no portaven enlloc perquè cadascú estava encasellat en la seva pròpia convicció. El que fa Llull és canviar això i desenvolupar un sistema perquè hi hagi un diàleg real, que no vol dir efectiu... però almenys és un intent d'establir un veritable diàleg.

Ramon Llull ja és beat. Sembla ser que aquest any podria ser canonitzat?

No ho sabem. Fa 500 anys que es persegueix la canonització de Llull i ara s'ha tornat a presentar tota la documentació, ara amb més coneixements i més fonamentada que no s'havia fet mai... que dona esperança que aquest cop potser sí és que ara hi ha més receptivitat al Vaticà i concretament al papa Francesc.

A més de demanar la canonització...

... aquesta vegada sol·licitem no només que Llull sigui canonitzat sinó que sigui reconegut doctor de l'Església, que està reservat a persones que han fet aportacions molt significatives.

“Llull va dialogar amb jueus i musulmans”

N'hi ha molt pocs, de doctors.

De moment només n'hi ha 36 i si es fes Llull, seria el 37. I a més a més seria el primer laic, aquesta seria una novetat molt important perquè tots els altres doctors són religiosos o capellans o monges. Però de laic no n'hi ha cap. Seria un signe dels temps que ara l'Església reconegués una aportació fonamental pel que fa a la doctrina cristiana feta per un laic.

I com s'està intentant convèncer la Congregació per a les Causes dels Sants?

Llull convenç ell sol. Ara tenim més instruments i més arguments que mai per fer-lo comprensible. El papa ja coneixia la figura de Llull i havia manifestat el seu interès. Per això dic que ara és un moment ideal perquè també és especialment sensible a la relació que va establir amb els musulmans. A banda del tema interreligiós hi ha el tema que era laic, hi ha que era un místic... també hi ha el tema de la relació ciència i fe. Tot. Jo crec que és un personatge que ara és el moment per fer-lo sant i crec que trobarem molta receptivitat.

Seria una bona manera de celebrar els 700 anys de la seva mort, de celebrar l'Any Llull
Seria realment fantàstic. Des del punt de vista de la projecció universal de la cultura catalana seria una campanya que si l'haguéssim de pagar no tindriem suficients diners. *

Etern odi de l'inquisidor Nicolau Eimeric

M.R.

Ramon Llull és beat de culte restringit al bisbat de Mallorca i a l'orde franciscà. A la seva illa natal ningú no dubta de la seva santedat ja que cinquanta anys després de la seva mort ja apareixien imatges seves en algunes esglésies. El poble creia en la seva “santedat”, fet que va fer que se l'anomenés “beat”, títol que, tot i no tenir, es manté encara i així surt anomenat a calendaris i almanacs de tots els Països Catalans.

Des del 2009 la diòcesi de Mallorca i els franciscans, orde al qual estava lligat Llull, lluiten perquè se'l faci sant. Durant el segle XVI es va iniciar el procés de beatificació però aquest va ser interromput el 1750 pel papa Benet XIV perquè es va qüestionar l'ortodòxia de la doctrina de Llull degut a la influència que encara tenien les tesis antil·lul·listes de Nicolau Eimeric, frare dominic inquisidor del segle XIV. Nicolau Eimeric havia dictat l'existència de més de 100 heretgies en els textos de Llull i les va incloure en el seu *Directorium Inquisitorum* (Manual de l'Inquisidor). En 1911 els bisbes i teòlegs catalans van advertir de la necessitat de rehabilitar Llull. Diversos teòlegs van recollir a partir d'aleshores les falsificacions amb què Eimeric va construir les seves tesis, cosa que va permetre eliminar els obstacles per reiniciar el procés de beatificació de Llull. També el Centro Italiano di Lullismo ha publicat un llibre sobre la matèria, *Da Raimondo Lullo a Nicola Eimeric. Storia di una falsificazione testuale e dottrinale*, que confirma el que molts estudiosos sostenien: Eimeric va falsificar i tergiversar els textos de Ramon Llull per acusar-lo d'heretge. Les noves disposicions han estat acceptades per la Congregació per les Causes dels Sants, de Roma, fet que li atorga la consideració eclesiàstica de servent de Déu.

El procés actual per canonitzar Llull ha entrat en una nova fase, s'està elaborant una *positio*, un estudi històric que ha de provar que Llull va practicar totes i cadascuna de les virtuts cristianes en grau heroic i, si el procés no s'alen-teix, la seva canonització podria ser una realitat aquest any.

El professor Albert Soler creu que amb l'ajuda del papa Francesc Ramon Llull podria ser declarat sant i doctor de l'Església aquest 2016.
ANDREU PUIG

Entrevista